

**Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında
14 Eylül 1972 Tarihinde İmzalanan Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının
Uygun Bulduğuna Dair Kanun**

(Resmî Gazete ile yayımı : 13 . 3 . 1977 - Sayı : 15877)

No.
2076

Kabul tarihi
1 . 3 . 1977

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasında 14 Eylül 1972 tarihinde Ankara'da imzalanan Hava Ulaştırma Anlaşmasının onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE ÇİN HALK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA SİVİL HAVA ULAŞTIRMA ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti (bundan böyle Âkit Taraflar olarak anılacaktır.)

Hava nakliyatı ile ilgili olarak iki ülke arasındaki karşılıklı ilişkileri geliştirmek amacıyla, Kendi ülkeleri arasında ve ötesinde hava servisleri ihdas etmek amacıyla bir anlaşma akdetmek isteyerek,

Aşağıdaki şekilde anlaşmışlardır;

Madde : 1

Tarifler

Bu anlaşmanın gayesi bakımından :

1. — «Havacılık Makamları» terimi Türkiye Cumhuriyeti bakımından Ulaştırma Bakanlığı ve Çin Halk Cumhuriyeti bakımından Çin Sivil Havacılık Genel İdaresi veya her iki Âkit Taraf bakımından sözü geçen makamlar tarafından yapılan görevleri yerine getirmeye yetkili herhangi bir kimse veya daire anlamına gelir.

2. — «Tayin edilen Hava Yolu İşletmesi» terimi, bu Anlaşmanın 3 ncü maddesi gereğince tayin edilen ve yetkilendirilen hava yolu işletmesi anlamına gelir.

Bu hava yolu, işbu Anlaşma ve Ek'lerinde tasrih edilen görevlerin ifası sırasında, üçüncü şahıslara karşı mestil olacaktır.

3. — «Hava Servisi» terimi, yolcu, bagaj, yük ve postanın umuma açık nakliyatı için uçakla yapılan tarifeli hava seferi anlamına gelir.

4. — «Uluslararası Hava Servisi» terimi, birden fazla devletin ülkeleri üzerindeki hava sahasından geçen hava servisleri anlamına gelir.

5. — «Hava yolu işletmesi» terimi milletlerarası hava servisleri arz eden ve/veya işleten hava nakliyat müessesesi anlamına gelir.

6. — «Trafikten gayri amaçlarla iniş» terimi, yolcu, bagaj, yük veya posta almak ve/veya boşaltmak dışındaki herhangi bir amaçla iniş anlamına gelir.

7. — «Kapasite» terimi, uçak ile ilgili olarak uçağın hattın tamamında veya bir kısmında arz edilen, istifade edilebilir hacmi ve belirtilen hava servisleri ile ilgili olarak, bu servislerde kullanılan uçağın kapasitesinin, bu uçakla belli bir süre zarfında hattın tamamında veya bir kısmında yapılan sefer adedi ile çarpımı, anlamına gelir.

Madde : 2

Trafik Hakları

1. — Âkit Taraflardan herbiri, diğer Âkit Tarafa işbu Anlaşmanın I numaralı Ek'inde belirtilen hatlarda tarifeli uluslararası hava servisleri kurması amacıyla, bu Anlaşmada belirtilen hakları tanır. Bu servislere ve hatlara bundan böyle, sırasıyla «tasrih edilen hatlar» ve «mutabık kalınan servisler» denecektir. Âkit Taraflardan herbiri tarafından tayin olunan hava yolu işletmesi, tasrih edilen hatlarda, mutabık kalınan servisleri işletirken, aşağıdaki haklardan istifa edebileceklerdir:

a) Tasdik edilmiş tarifeye uygun olarak, öteki Âkit Tarafın ülkesi üzerinden inmeden uçmak,
b) Yolcu, bagaj, yük ve posta şeklindeki uluslararası trafiği bırakmak ve almak amacıyla, diğer Âkit Tarafın ülkesinde; işbu Anlaşmanın I numaralı Ek'inde tasrih edilen hatlar üzerinde belirtilen noktalarda duruş yapmak; ve

c) Diğer Âkit Tarafın ülkesinde, işbu Anlaşmanın I numaralı Ek'inde tasrih edilen hatlar üzerinde belirtilen noktalarda trafikten gayri amaçlarla durmak.

2. — Bu maddenin 1 nci paragrafındaki hiçbir husus, bir Âkit Tarafın tayin edilen hava yolu işletmesine, diğer Âkit Taraf ülkesindeki bir noktaya bırakılmak üzere, diğer Âkit Taraf ülkesindeki başka bir noktadan ücret veya kira karşılığında yolcu, bagaj, yük ve posta almak hakkının verildiğine delâlet etmeyecektir.

Madde : 3

İşletme Yetkisi

1. — Âkit Taraflardan herbiri, öteki Âkit Tarafa, işbu anlaşmanın I numaralı ekinde tasrih edilen hatlarda mutabık kalınan servisleri işletmek üzere bir hava yolu işletmesini tayin ettiğini diplomatik nota ile bildirmek hakkına sahip olacaktır.

2. — Âkit Taraflardan herbiri, diğer Âkit Tarafa diplomatik nota ile, mutabık kalınan servisleri işletmek üzere tayin edilen hava yolu işletmesinin tayinini geri almak ve yerine başka bir hava yolu işletmesinin tayinini ikame etmek hakkını haiz olacaktır.

3. — Diğer Âkit Taraf böyle bir tayin bildirisini aldığı anda, bu maddenin 4 nci ve 5 nci fıkraları hükümlerine uygun olarak, birinci Âkit Tarafın tayin edilen hava yolu işletmesine gerekli işletme yetkisini gecikmeden tanıyacaktır.

4. — Âkit Taraflardan birinin Havacılık makamları, diğer Âkit Tarafın tayin ettiği bir hava yolu işletmesinden, bu gibi makamların uluslararası hava servislerinin işletilmesinde normal ve makûl bir şekilde uyguladıkları kanun ve nizamalarda gösterilen şartları yerine getirebilecek vasıfları haiz bulunduğu hususunda kendilerini tatmin etmesini isteyebilir.

5. — Âkit Taraflardan herbiri diğer Âkit Tarafın tayin edilen hava yolu işletmesinin esas mülkiyetinin ve fiilî kontrolünün bu hava yolu işletmesini tayin eden tarafın veya uyruklarının elinde bulunduğu kanaat getirmediği hallerde, bu maddenin üçüncü fıkrasında sözü geçen işletme yetkilerini tanımayı reddedebilir veya diğer Âkit Tarafın tayin edilen bu hava yolu işletmesinin 2 nci maddede belirtilen haklarının kullanılmasını üzerinde gerekli gördüğü kayıtları koyabilir.

6. — Bir hava yolu işletmesi, işbu anlaşma hükümleri gereğince tayin edilip kendisine yetki verilince, bu anlaşmanın 11 ve 12 nci maddeleri hükümlerine uygun olarak tespit edilen bir ücret tarifesi ve kapasiteyle mutabık kalınan seferler bakımından yürürlükte olması kaydı ile bu servisleri işletmeye her zaman başlayabilir.

Madde : 4

İşletme Yetkilerinin İptali Hakların Kullanılmasını Talik ve Kayıt Koyma

1. — Âkit Taraflardan herbiri, aşağıdaki hallerden birinde, diğer Âkit Tarafa tayin edilen bir hava yolu işletmesine verilmiş bulunan işletme yetkisini iptal etmek veya bu anlaşmanın 2 nci maddesinde belirtilen hakların kullanılmasını talik etmek veya bu hakların kullanılması üzerinde gerekli gördüğü kayıtları koymak hakkına sahip olacaktır :

- a) Âkit Taraflardan birinin, o hava yolu işletmesinin esas mülkiyetinin ve fiilî kontrolünün diğer Âkit Tarafın veya onun uyruklarının elinde bulunmadığı kanaatinde olması,
- b) O hava yolu işletmesinin, bu hakları tanıyan Âkit Tarafın kanun ve nizamlarına uymaması; ve
- c) O hava yolu işletmesinin işbu anlaşmada belirtilen şartlara uygun olarak işletme yapmaması.

2. — Bu maddenin 1 nci fıkrasında anılan hakların derhal iptali, tâliki veya bunlar üzerine kayıtlar konulması, kanun ve nizamların daha fazla ihlâl edilmesinin önlenmesi için şart değilse, böyle bir hak ancak diğer Âkit Tarafla istişareden sonra kullanılacaktır.

Madde : 5

Trafik Hizmetleri ve Teknik Servisler

1. — Ticarî işbirliği, tarifeler, seferlerin sıklığı, uçak tipleri, ücret tarifeleri, teknik yer hizmetleri, mutabık kalınan servislerin emniyetle işletilmesini sağlamaya matuf tertipler ve bunların hesaplarının tasfiyesine müteallik usuller de dahil olmak üzere, mutabık kalınan servislerde yolcu, bagaj, yük ve postanın taşınması ile ilgili hususlar, her iki Âkit Tarafın tayin edilen hava yolu işletmeleri arasında istişare yoluyla mutabıkata bağlanacak ve gereken hallerde, Âkit Tarafların Havacılık makamlarının tasdikine tâbi olacaktır.

2. — Ākit Taraflardan herbiri, kendi ülkesinde diğ er Ākit Tarafın tayin edilen hava yolu işletmesinin tasrih edilen hatların işletilmesi için kullanacağı aslı ve yedek hava alanlarını tayin edecek ve bu sonuncu tarafa mutabık kalınan servislerin yapılması için gerekli muhabere, seyrüsefer, meteoroloji ve diğ er yardımcı servisleri sağlayacaktır. Bu tertiplerin ayrıntıları, her iki Ākit Tarafın Havacılık makamları arasında kararlaştırılacaktır.

3. — Ākit Taraflardan herbirinin tayin ettiği hava yolu işletmesi diğ er Ākit Tarafın ülkesindeki hava alanlarının, teknik tesislerin ve diğ er hizmetlerin kullanılması karşılığında, diğ er Ākit Tarafın yetkili makamlarınca tespit edilen ücretleri ödeyeceklerdir.

Madde : 6

Kanun ve Nizamlara Riayet

1. — Bir Ākit Tarafın kanun ve nizamlarına, milletlerarası hava servislerinde çalışan uçakların o Ākit Tarafın ülkesine girip çıkmasına ve ülkesi dahilinde bulunduğu müddetçe bu gibi uçakların işlemesi ve seyrüseferi ile ilgili olanlar da dahil olmak üzere, diğ er Ākit Tarafın hava yolu işletmesinin uçakları birinci Ākit Tarafın ülkesine girişte, çıkışta ve ülkesinde bulunduğu sürece riayet edilecektir.

2. — Yolcu, mürettebat, bagaj, yük ve postanın kendi ülkesine girişi, çıkışı ve ülkesi içinde kalışı ile ilgili olan kanun ve nizamlar da dahil olmak üzere, bir Ākit Tarafın, giriş, çıkış, muhaceret, pasaport, gümrük, kambiyo, karantina vs. ye taallük eden kanun ve nizamlarına diğ er Ākit Tarafın hava yolu işletmesinin uçaklarında taşınan yolcu, mürettebat, bagaj, yük ve posta bakımından birinci Ākit Tarafın ülkesine giriş, çıkış ve ülkede kalış süresince riayet edilecektir.

3. — Bir Ākit Tarafın ülkesinde, diğ er Ākit Tarafın tayin edilen hava yolu işletmesinin mutabık kalınan servislerinin işletilmesinde takip edeceği hat ve birinci Ākit Tarafın hudut hattından itibaren takip edeceği koridor birinci Ākit Tarafın Havacılık makamları tarafından tespit edilecektir.

Ākit Taraflardan herbiri, diğ er Ākit Tarafın Sivil Havacılık makamları tarafından tespit edilen güzergâhan memnuniyetsizlik duyarsa mutabık kalınan servislerin işletilmesini talik etmek hakkına sahip olacaktır.

4. — Ākit Taraflardan birinin uçak kazalarına ve bu gibi kazaların Ākit Taraflar ve üçüncü şahıslarla ilgili hukukî sonuçlarına taallük eden kanun ve nizamlarına diğ er Ākit Tarafın hava yolu işletmesi tarafından riayet olunacaktır.

5. — Her iki Ākit Taraf bu maddenin 1, 2 ve 3 nci paragraflarında belirtilen kanun ve nizamlarına ait bilgileri zamanında teati edeceklerdir.

6. — Ākit Taraflardan herbirinin yetkili makamları, gerekli hallerde, makûl olmayan bir gecikmeye sebep olmaksızın birinci Ākit Tarafın ülkesinde işletme yapan diğ er Ākit Tarafın uçağını aramak hakkına sahip olacaktır.

Madde : 7

Yük Tahditleri

1. — Bir Ākit Taraf müsaade etmiş olmadıkça, onun ülkesine giren veya ülkesi üzerinden uçan diğ er Ākit Tarafın uçaklarında harp cephanesi, harp silâhı ve vasıtaları ve patlayıcı maddeler taşınmaz.

Bir Ākit Tarafın ülkesine veya ülkesi üzerinde, Ākit Taraflardan birinin güvenliğini, insan hayat ve sağlığını ve atmosfer ve çevre şartlarını tehlikeye sokan diğ er maddelerin taşınması da, aynı şekilde, ilk Ākit Tarafın iznine bağlıdır.

2. — Ākit Taraflardan herbiri, kamu düzeni ve güvenliği sebepleri ile, ülkesine veya ülkesi üzerinden, yukarıda 1 nci paragrafta sayılan maddelerden başka maddelerin taşınmasını da düzenlemek veya yasaklamak hakkını muhafaza eder.

3. — Ākit Taraflardan herbirinin uçaklarında diğ er Ākit Tarafın ülkesinde veya ülkesi üzerinde uçarken, uçak teçhizatı olarak, herhangi bir fotoğraf ve keşif teçhizatı taşınmayacaktır.

Madde : 8

Gümrük Resimlerinden ve Diğer Resim ve Vergilerden Bağışıklık

1. — Âkit Taraflardan herbirinin hava yolu işletmelerinin uluslararası hava servislerinde işletilen uçakları ve bu uçaklarda bulunan mutad donatım, yedek parça, akaryakıt ve yağlama yağları ve (yiyecek, içecek ve tütün dahil) uçak kumanyası, diğer Âkit Taraf ülkesine varışta ve ülkesinden çıkışta, tekrar yurt dışına çıkarılncaya kadar uçakta kalmak kaydıyla, bütün gümrük resimleri, muayene ücretleri ve başkaca resim ve vergilerden bağışık tutulacaktır.

2. — Aşağıdaki maddelerde, yapılan hizmetler katılığı alınacak ücretler hariç, gümrük resimleri, muayene ücretleri ve başkaca resim ve vergilerden bağışık tutulacaktır :

a) Âkit Taraflardan birinin ülkesinde, bu taraf yetkili makamlarınca tespit edilen miktarları aşmamak ve diğer Âkit Tarafın uluslararası hava servislerinde çalıştırılan uçaklarda kullanılmak üzere uçağa alınan uçak kumanyaları,

b) Âkit Taraflardan birinin ülkesine, diğer Âkit Tarafın hava yolu işletmelerinin uluslararası servislerinde kullanılan uçaklarının bakım ve onarımı için sokulan yedek parçalar. Ancak bunlar, gümrük nezaret ve kontrolüne tâbi olacaktır.

c) Bir Âkit Taraf ülkesi üzerinde yapılacak uçuşun bir kısmında kullanılacak bile olsa, diğer Âkit Tarafın hava yolu işletmeleri tarafından uluslararası hava servislerinde işletilen uçaklara verilen akaryakıt ve yağlama yağları.

Madde : 9

Havacılık Donatımı ile İkmal Maddelerinin Depolanması

Âkit Taraflardan birinin uçaklarında bulundurulmuş mutad havacılık donatımı ile malzeme ve ikmal maddeleri diğer Âkit Taraf ülkesinde, ancak, bu sonuncu Âkit Tarafın gümrük makamlarının müsaadesi ile boşaltılabilir. Böyle bir durumda, bunlar gümrük nizamlarına göre tekrar yurt dışına götürülünceye veya başka bir şekilde elden çıkarılncaya kadar sözü geçen yetkili makamların nezaretinde bulundurulabilir.

Madde : 10

Transit Trafiğini Düzenleyen Hükümler

Bir Âkit Tarafın hava yolu işletmelerinin uluslararası hava servisleri yapan uçaklarında diğer Âkit Tarafın ülkesinden transit geçen yolcu, bagaj ve yük, birinci Âkit Tarafça çok basitleştirilmiş bir kontrolden daha fazla bir kontrole tâbi tutulmayacaklar ve anılan bagaj ve yükler, gümrük resimleri ve benzeri vergilerden bağışık tutulacaklardır.

Madde : 11

Kapasite Hükümleri

1. — Her iki Âkit Tarafın tayin edilen hava yolu işletmelerine, her iki Âkit Taraf ülkesi arasında tasrih edilen hatlarda mutabık kalınan servisleri işletmeleri için âdil ve eşit imkân sağlanacaktır.

2. — Âkit Taraflardan herbirinin tayin edilen hava yolu işletmesi mutabık kalınan servisleri işletirken, diğer Âkit Tarafın tayin edilen hava yolu işletmesinin çıkarlarını, bu sonuncu hava yolu işletmesinin aynı hatların bütünü veya bir kısmı üzerinde işlettiği servislere uygun olmayan bir nisbette tesir etmemek üzere gözönünde bulunduracaktır.

3. — Âkit Tarafların tayin edilen hava yolu işletmelerinin sağladığı mutabık kalınan servislerin, tasrih edilen hatlarda halkın ulaştırma ihtiyaçları ile sıkı ilgisi bulunacak ve bunların ilk amacı, hava yolu işletmesini tayin eden Âkit Tarafın ülkesine gelen veya ülkesinden giden yolcu, bagaj, yük ve postaya ait, mevcut olan veya olması makul bir tarzda beklenen taşıma ihtiyaçlarını makul bir hamule faktörü ile karşılamaya yetecek bir kapasiteyi sağlamak olacaktır.

4. — Âkit Taraflardan herbirinin tayin edilen hava yolu işletmesinin diğer Âkit Taraf ülkesindeki noktalar ile üçüncü memleketlerdeki noktalar arasındaki trafiği tasrih edilen hatlarda taşıma hakları, mevcut kapasiteye ve aşağıdaki faktörlere uygun olarak tayin edilecektir :

(1) Birinci Âkit Taraf ülkesine gelecek veya ülkesinden gidecek olan trafik ihtiyaçları;

(2) Anılan hava yolu işletmesinin geçtiği bölgedeki devletlerin hava yolu işletmelerince kurulan başka hava servisleri de gözönüne alındıktan sonra, o bölgenin trafik ihtiyaçları; ve

(3) Uzak menzilli hava servisleri ihtiyaçları.

Bu fıkraya göre tanınacak haklar, nihai olarak, Âkit Taraflardan herbirinin Havacılık makamları tarafından, diğer Âkit Tarafın Havacılık makamları ile yapılacak istişareden sonra, bu iki Âkit Tarafın karşılıklı çıkarlarını gözönünde bulundurarak tespit olunacaktır.

5. — Sağlanacak kapasite ve işletilecek servislerin sıklığı hususunda, servislere başlanmadan önce, Âkit Tarafların yetkili Havacılık makamları arasında bir mutabakata varılacaktır. Başlangıçta tespit edilen bu kapasite ve servis sıklığı, sözü geçen makamların herhangi biri tarafından önceki fıkrada tespit edilen usule uygun olarak zaman zaman yeniden gözden geçirilebilir.

Madde : 12

Ücret Tarifelerinin Tespiti

1. — Âkit Taraflardan birinin tayin edilen hava yolu işletmesince diğer Âkit Tarafın ülkesine veya ülkesinden yapılacak nakliyat için uygulanacak ücret tarifeleri, işletme masrafları, makul kâr ve başka hava yolu işletmelerinin ücret tarifeleri de dahil bütün ilgili âmiller gözönüne alınarak makul seviyelerde tespit olunacaktır.

2. — Bu maddenin 1 nci fıkrasında sözü geçen ücret tarifeleri, her iki Âkit Tarafın tayin edilen hava yolu işletmeleri arasında istişare yoluyla kararlaştırılacaktır.

3. — Böylece mutabık kalınan ücret tarifeleri, yürürlüğe girmesi tasarlanan tarihten en aşağı otuz (30) gün önce her iki Âkit Tarafın yetkili havacılık makamlarının onayına sunulacaktır; özel durumlarda bu süre, sözü geçen makamların mutabakatı ile azaltılabilir.

4. — Her iki Âkit Tarafın tayin edilen hava yolu işletmeleri bu ücret tarifelerinin herhangi biri üzerinde anlaşamazlarsa veya herhangi bir sebeple ücret tarifeleri bu maddenin ikinci fıkrası hükümlerine göre tespit edilemezse veyahut bu maddenin üçüncü fıkrasında sözü geçen 30 günlük sürenin ilk 15 günü içerisinde, bir Âkit Taraf diğer Âkit Tarafa, bu maddenin ikinci fıkrası uyarınca mutabakata varılmış herhangi bir ücret tarifesinden tatmin olmadığını bildirirse, yetkili havacılık makamları ücret tarifelerini kendi aralarında anlaşarak tespit etmeye çalışacaklardır.

5. — Her iki Âkit Tarafın yetkili havacılık makamları bu maddenin 3 ncü fıkrası gereğince kendilerine sunulan herhangi bir ücret tarifesinin onaylanmasında veya dördüncü fıkradaki herhangi bir ücret tarifesinin tespitinde anlaşamazlarsa, görüş farkı bu Anlaşmanın 19 ncü maddesi hükümlerine göre halledilecektir.

6. — Bu maddenin 3 ncü fıkrası hükümlerine bağlı olarak, hiçbir ücret tarifesi Âkit Taraflardan birinin yetkili havacılık makamlarınca uygun görülmemişse yürürlüğe giremez.

7. — Bu maddenin hükümlerine göre tespit edilmiş ücret tarifeleri; yeni ücret tarifeleri aynı şekilde tespit edilinceye kadar yürürlükte kalacaktır.

Madde : 13

Mali Hükümler

1. — Âkit Taraflardan herbiri, kendi millî kambiyo mevzuatına uygun olarak, kendi ülkesinde diğer Âkit Tarafın tayin edilen hava yolu tarafından yolcu, bagaj, yük ve posta taşınmasından sağlanan kazançların masraftan artan kısmının, Âkit Taraflarca mutabık kalınacak herhangi bir konvertibl dövizle transfer edilmesine müsaade edecektir.

2. — Sözü geçen kazançların masraftan artan kısmının transferi için gerekli döviz, her iki Âkit Tarafın Merkez Bankası veya diğer bir yetkili millî bankasınca tahsis veya transfer edilir. Âkit Taraflar arasında özel bir tediye anlaşması mevcut ise ödemeler bu anlaşmanın hükümlerine göre yapılır.

Madde : 14

Bilgi ve İstatistiklerin Temini

Âkit Taraflardan birinin Havacılık makamları, istek üzerine, diğer Âkit Tarafın havacılık makamlarına, tayin edilen hava yolu işletmesince, mutabık kalınan servislerde, birinci Âkit Tarafın diğer Âkit Tarafın ülkesine ve ülkesinden taşınan trafik miktarları ile ilgili bilgi ve istatistikleri verecektir.

Madde : 15

Temsilcilik

Her Âkit Tarafın tayin edilen hava yolu işletmesi, mutabık kalınan servislerin işletilmesi maksadıyla, diğer Âkit Tarafın ülkesinde, bu Anlaşmanın II numaralı ekinde tespit edilen hükümlere uygun olarak temsilciliğini bulundurmaya yetkili olacaktır.

Madde : 16

Kazaların Tahkiki

1. — Âkit Taraflardan birinin uçağının, diğer Âkit Tarafın ülkesinde bir kazaya uğraması veya sözkonusu uçağın maruz kalacağı olağanüstü durum halinde, diğer Âkit Taraf, kendi millî mevzuatı çerçevesinde, kendi uçağı imiş gibi, o uçağı, mürettebat ve yolcularına derhal kurtarma ve yardım sağlayacak ve uçağı, yükünü ve postasını koruyacaktır.

2. — Diğer Âkit Taraf, birinci Âkit Tarafı derhal kazadan haberdar edecek ve kazanın şartlarını ve nedenlerini tetkik etmek için gerekli bütün tedbirleri alacaktır. İstek üzerine, birinci Âkit Tarafın temsilcilerinin gözlemci olarak tahkikatta hazır bulunmalarına müsaade edecek ve bu temsilcilere gerekli bütün kolaylıkları sağlayacaktır.

3. — Diğer Âkit Taraf, birinci Âkit Tarafa nihaî kaza tahkik raporu ile kaza ile ilgili belge ve bilgileri verecektir.

4. — Diğer Âkit Taraf, kaza tahkikatı için ihtiyaç kalmadığı anda, uçağı ve içindekilere çıkış müsaadesi verecektir.

Madde : 17

Uçakta Taşınacak Belgeler ve Uçak Personelinin Tabiiyeti

1. — Âkit Taraflardan herbirinin tayin edilen hava yolu işletmelerinin uçakları, uygun tabiiyet ve tescil markalarını taşıyacaklar ve aşağıdaki belgeleri uçakta bulunduracaklardır :

- a) Tescil sertifikası,
- b) Uçuşa elverişlilik sertifikası,
- c) Mürettebatın her bir üyesine ait gerekli lisans ve sertifika,
- d) Borda jurnalı veya bunun yerini tutan herhangi bir belge,
- e) Uçak telsiz lisansı,
- f) Yolcu isim listesi,
- g) Mürettebat isim listesi,
- h) Uçak yük ve posta taşıyorsa, yük manifestosu,
- i) Uçak, diğer Âkit Tarafın nizamları ve milletlerarası nizamlarla taşınması tahdide tâbi tutulan bir yük taşıyorsa, gerekli permiller.

2. — Âkit Taraflardan herbirinin yetkili havacılık makamları, mutabık kalınan servislerde çalışan diğer Âkit Tarafın tayin edilen hava yolunun uçaklarında yukarıdakilerden başka uçak belgelerinin de bulundurulmasını, diğer Âkit Taraf yetkili havacılık makamlarına gereken ihbarı yaptıktan sonra isteyebilirler.

3. — **Âkit Tarafların** tayin edilen hava yollarının, tasrih edilen hatlarda uçan uçak mürettebatı, kendi ülkelerinin tabiiyetinde olacaktır.

Madde : 18

Personel Lisansları

1. — **Âkit Taraflardan** herbiri, mutabık kalınan servislerin işletilmesi için madde 17'de belirtilen ve diğer **Âkit Tarafça** verilen veya muteber kalınan belgeleri muteber sayacaktır.

2. — Ancak, **Âkit Taraflardan** herbiri, kendi uyruklarına, diğer **Âkit Tarafça**, birinci **Âkit Taraf** ülkesi üzerinde uçuş yapmak maksadıyla verilmiş sertifikaları ve diğer lisansları muteber saymayı reddetmek hakkını saklı tutar.

Madde : 19

İstişare ve Anlaşmazlıkların Çözümü

1. — Sıkı bir işbirliği ruhu ile, **Âkit Tarafların** havacılık makamları bu anlaşmanın hükümlerinin uygulanmasını ve tatminkâr şekilde riayet edilmesini sağlamak amacıyla zaman zaman birbirleri ile istişare edeceklerdir.

2. — Bu anlaşma ve eklerinin tefsir ve tatbiki ile ilgili herhangi bir fikir ayrılığı her iki **Âkit Tarafın** havacılık makamları arasında doğrudan istişare suretiyle halledilecektir. Sözü geçen makamlar anlaşmaya varamadığı takdirde, fikir ayrılığı diplomatik kanaldan halledilecektir.

Madde : 20

Değişiklikler

1. — **Âkit Taraflardan** herbiri bu anlaşma ve eklerinin herhangi bir hükmünün değiştirilmesini arzu ettiği takdirde, öteki **Âkit Taraf** her zaman istişarede bulunmak isteyebilir. Havacılık makamları arasında yer alabilecek ve müzakere veya yazışma yolu ile yapılabilecek böyle bir istişare öteki **Âkit Tarafından** vâki istek tarihinden itibaren altmış gün içerisinde başlayacaktır. Mutabakata varılan herhangi bir değişiklik diplomatik yoldan nota teatisi ile teyid edildiğinde yürürlüğe girecektir.

2. — Bu Anlaşmanın I ve II numaralı eklerinde **Âkit Tarafların** havacılık makamları arasında doğrudan doğruya mutabakata varılmak suretiyle değişiklikler yapılabilir. Bu gibi değişiklikler sözü geçen makamlarca yazılı olarak birbirlerine bildirildikten sonra yürürlüğe girecektir.

Madde : 21

Sona Erme

Âkit Taraflardan herbiri, bu Anlaşmayı sona erdirmek maksadıyla öteki **Âkit Tarafa** her zaman ihbarda bulunabilir. Bu durumda, öteki **Âkit Tarafça** ihbarnamenin alınış tarihinden altı ay sonra bu anlaşma sona erecektir.

Öteki **Âkit Tarafın** mutabakatı ile sona erdirmeye ihbarı sürenin bitiminden evvel geri alınabilir. Bu durumda, anlaşma yürürlükte kalacaktır.

Madde : 22

Başlıklar

Madde başlıkları bu anlaşmaya sadece müracaat ve kolaylık maksadıyla konulmuş olup hiçbir surette bu anlaşmanın maksat ve şumulünü tarif, tahdit veya tespit etmez.

Madde : 23

Yürürlüğe Girme

Bu anlaşma ve onun ayrılmaz parçalarını teşkil eden ekleri, her iki Âkit Taraf kendi kanunlarının icaplarını veya gerekli formaliteleri yerine getirdikten ve diplomatik nota teatisi suretiyle bu hususu birbirlerine bildirdikten sonra yürürlüğe girecektir.

Yukarıdakileri tasdiklen, aşağıda imzaları bulunan ve hükümetleri tarafından usulü dairesinde yetkilendirilmiş olan temsilciler işbu Anlaşmayı imza etmişlerdir.

Türkçe, Çince ve İngilizce ikişer nüsha ve her üç metin aynı derecede muteber olmak üzere 1972 yılı Eylül ayının ondördüncü günü Ankara'da tanzim kılınmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına*İsmail Erez*

Büyükelçi,

Dışişleri Bakanlığı Genel Sekreteri

Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti adına*Ma Jen-Hui*

Çin Sivil Havacılık Genel İdaresi

Genel Müdür Yardımcısı

EK — I

1. — a) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından tayin edilen hava yolu işletmesi, her iki istikamette aşağıdaki hatlarda hava servisi işletmeye yetkili olacaktır :

Türkiye'deki noktalar - ileride tespit edilecek dört aranokta - Pekin ve Şanghai - Tokyo - diğer üçüncü ülkelerdeki noktalar.

b) Üçüncü memleketlerden gelen veya bu memleketlere gidecek olan trafiğin diğer Âkit Taraf ülkesine bırakılması veya oradan alınması hakkı aşağıda gösterilen hatlarda tanınmıştır :

Türkiye'deki noktalar - bu maddenin (a) alt paragrafında atıf yapılmış olan dört aranokta - Pekin veya Şanghai - Tokyo.

2. — a) Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti tarafından tayin edilen hava yolu işletmesi her iki istikamette aşağıdaki hatlarda hava servisi işletmeye yetkili olacaktır :

Çin'deki noktalar - Karaçi veya Rawalpindi, veya Kandahar - Tahran - Ankara ve İstanbul - Bükreş veya Atina - diğer üçüncü ülkelerdeki noktalar.

b) Üçüncü memleketlerden gelen veya bu memleketlere gidecek olan trafiğin diğer Âkit Taraf ülkesine bırakılması veya oradan alınması hakkı aşağıda gösterilen hatlarda tanınmıştır :

Çin'deki noktalar - Karaçi veya Rawalpindi veya Kandahar - Tahran - Ankara veya İstanbul - Bükreş ve/veya Belgrad ve/veya Tiran.

3. — Yukarıda kaydedilen noktalardan herhangi biri, servisin başlangıç noktası hava işletmesini tayin eden Âkit Tarafın ülkesinde bulunmak şartı ile, her iki Âkit Tarafın tayin edilen ilgili hava yolu işletmesinin ihtiyarına bağlı olarak bütün seferlerde veya bunların herhangi birinde kullanılmayabilir.

4. — Âkit Taraflardan herbiri, servislerine ilâve noktaların ithalini talep edebilir. Bu talep diğer Âkit Tarafın Havacılık makamının tasvibine bağlı olacaktır.

5. — Âkit Taraflardan herbirinin hava yolu işletmesi diğer Âkit Tarafın ülkesine veya onun ülkesinden tarifesiz uçuşlar işletmeyi arzu ederse (ilâve, özel charter uçuşları vs.) bu uçuşlarla ilgili olarak sözkonusu uçağın hareketinden en az yetmiş iki saat önce diğer Âkit Tarafın havacılık makamlarından talepte bulunacaktır; ve uçuşlar ancak zikri geçen makamların tasvibi alındıktan sonra başlayabilir.

EK — II

1. — Âkit Taraflardan herbirinin tayin edilen hava yolu işletmesi, uçak tipi de dahil, uçuş tarifelerini, tasrih edilen hatlardaki servislere başlamadan en az 30 (otuz) gün önce diğer Âkit Tarafın havacılık makamlarına onay için sunacaktır.

2. — Herhangi bir Âkit Tarafın tayin edilen hava yolu işletmesince, uçuş tarifelerinin, diğer Âkit Tarafın havacılık makamlarına sunulmasından önce, her iki Âkit Tarafın tayin edilmiş hava yolu işletmeleri aralarında anlaşmak üzere işbirliği yapacaklardır. Bu şekilde uçuş tarifeleri alan havacılık makamları, bunları onaylar veya değiştirebilir. Âkit Taraflardan birinin tayin edilen hava yolu işletmesince, tasrih edilen hatlarda işletilecek servisler, diğer Âkit Tarafın havacılık makamlarının onayı alınmadan başlayamaz veya değiştirilemez.

3. — Âkit Taraflardan herbirinin tayin edilen hava yolu işletmesinin diğer Âkit Taraf ülkesindeki genel satış acenteliği, bu sonuncu Âkit Tarafın tayin edilen hava yolu işletmesine verilecektir.

4. — Âkit Taraflardan herbirinin tayin edilen hava yolu işletmesinin diğer Âkit Taraf ülkesindeki ticarî, meydan ve teknik handling'i, bu Âkit Tarafın tayin edilen hava yolu işletmesince veya bu hava yolu işletmesinin kendi mesuliyeti altında görevlendireceği başka bir yetkili kurum tarafından yapılacaktır.

5. — Mutabık kalınan servislerin işletilmesi bakımından Âkit Taraflardan herbirinin tayin edilen hava yolu işletmesinin, diğer Âkit Taraf ülkesinde tasrih edilen hatlar üzerindeki konaklama noktalarında, mütebakiyet esasına müsteniden teknik ve ticarî temsilcilik bulundurma hakkı olacaktır. Bu gibi temsilciliklerdeki personel, Türkiye Cumhuriyeti ve Çin Halk Cumhuriyeti tebaasından olacaktır, ve personelin adedi, her iki Âkit Tarafın havacılık makamlarının onayına bağlı olarak iki Âkit Tarafın tayin ettiği hava yolu işletmelerinin istişare ve mutabakatı ile tespit edilecektir. Bu gibi temsilciliklerin personeli temsilciliğin bulunduğu ülkenin mer'i kanun ve nizamlarına uyacaktır.

Âkit Taraflardan herbiri, diğer Âkit Tarafın tayin edilen hava yolunun teknik ve ticarî temsilciliğine yardım ve kolaylık gösterecektir.

6. — Her iki Âkit Tarafın tayin edilmiş hava yolu işletmesi tarafından mutabık kalınmış servislerde posta taşıması, müesses milletlerarası usullere göre yapılacaktır.

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Millet Meclisi			Cumhuriyet Senatosu		
Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa
7	1	6	29	14	256
19	102	527	31	34	388
20	107	57	32	40	117,124,146,
21	5	102			181:182
	13	429:430			
	15	515,535,582:585			
	16	632,651,689:692			
22	17	7,26,74:77			

I - Gerekçeli 327 S. Sayılı basmayazı Millet Meclisinin 13 ncü Birleşimine, 658 S. Sayılı basmayazı Cumhuriyet Senatosununun 40 ncü Birleşim tutanağına bağlıdır.

II - Bu kanunu; Millet Meclisi Bayındırlık, İmar, Ulaştırma, Turizm, Dışişleri ve Plan, Cumhuriyet Senatosu Bayındırlık, Ulaştırma ve İmar - İskân, Dışişleri, Turizm ve Tanıtma, Bütçe ve Plan komisyonları görüşmüştür.

III - Esas No. : 1/205.